

Gülnar HÜSEYNOVA

*BDU-nun Filologiya fakültəsinin “Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi”
ixtisası üzrə II kurs tələbəsi*

JOHN BOYNE – “ZOLAQLI PİJAMALI OĞLAN”

1943-cü il. Qatil Hitler və nasist canavarları... Polşanın Auschwitz həbs düşərgəsi...

15 aprel 1934-cü il təvəllüdü 9 yaşlı Schmuel bu düşərgədəki məhbuslardan biridir. Nə təsadüf ki, yenə 15 aprel 1934-cü ildə anadan olan 9 yaşlı Brunonun Nasist qüvvələrində əsgər olan atası da tapşırıqla bu düşərgəyə göndəriləcək. Atasının bu tapşırığı ilə Bruno tələsik evindən, dostlarından ayrıldı. Niyə köçdüklərini bilmirdi və bu onun heç xoşuna gəlmirdi.

Yeni köçdükləri bu yeri heç sevməmiş və özü üçün bir dost tapa bilməmişdi. Sevimsiz bacısı Gretel isə dərhal uyğunlaşmışdı və onun üçün burada yaşamaqda heç bir problem yox idi. Ən böyük marağı macərə kitabları və hekayələri olan kəşfiyyatçı ruhlu Bruno, bu tənhalığa və cansıxıcılığa çox dözməyib gəzməyə başladı.

Bu gəzintinin sonunda yeni bir dost tapdı. Ancaq bu dostluq aralarındakı tel çəpərlərə görə oyun oynamadan davam etməli idi.

Davam edən bu dostluğun sonunda Bruno köməyə ehtiyacı olan dostuna yaxşılıq etmək istəyərkən əsla olmamalı zolaqlı pijama ilə tel çəpərin digər tərəfində...

Böyüklər nələrsə qərar verirlər və bunun kimə necə təsir edib etməyəcəyini, hansı nəticələrə səbəb olacağını düşünmürlər. Bundan sonrası üçün “hamı əkdini biçər”, ya da “ilahi ədalət” ifadəsindən başqa nə deyə bilərəm ki... Hekayədəki duyğular o qədər real təsvir olunub ki, oxuduğum zaman duyğuların ani keçidlərini yaşadım. Sırf irqlərinə görə alçaldılan və insan kimi davranılmayan o zavallılara canım yanaraq baxdım. Fərqli dünyalara sahib olan və tel çəpərinə əhəmiyyət verməyən Schmuel və Bruno dostluğuna həsəd apardım. Müharibənin çirkin üzünün insanlara yaşatdığı zavallığa pis oldum və ağladım. Müharibəyə, onlara aşılana irqçi davranışlara baxmayaraq, itirilməmiş insanlıq və uşaq məsumiyyəti ilə içim rahatlıq tapdı...

Sırf özlərindən olmadıqları üçün milyonlarla insanı məhv etmək, onları dünyadan silmək - bir sözlə, vəhşilik... Rənginə, irqinə və inancına görə başladılıb illərlə davam edən eqo və güc müharibələri ilə, qırğınlarla coğrafiyanı təsir altına almaq və uşaqların uşaqlıqlarını oğurlamaq insanlığın bir cinayətidir, faciəsidir. Bunu edən hər canavar layiq olduğunu tapmalıdır. Schmuel və Bruno uşaqlığı

Hitler tərəfindən aparılan müharibələr nəticəsində məhv olan minlərlə uşağın simasıdır. Düşünürəm ki, Hitlerin intihar edərək ölməsi onun cəzası, yaxasını buraxmayan qətl etdiyi insanların, uşaqlarının əlləri idi..

Hələ də təsirindən çıxıb bilməmişəm, hələ də o qədər doluyam ki... Həmişə bizim adımızdan qərar verənlər dünyanı bu şəkildə yaratdılar. Uşaqlardan soruşmadan müharibəyə gedən böyük komandirlər...

Yanlış olduğunu görmək üçün zolaqlı pijama geyinməli və teldən keçməliyik? Kimlərsə paylaşa bilməyəcəyi bir dünya üçün ölməliyik?

Dünyaya ilk sərhədi çəkən və "bura da mənim" deyənin başlatdığı bu qan davası heç bitməyəcək. Fillərin davasına görə otlar və çiçəklər həmişə əziləcək. Heç bitməyəcək bu mübarizə...

Uşaq kitabı kimi təsnif edilir, amma uşağa bu nasist vəhşiliyinin öyrədilməsini tövsiyə etmirəm. Bəli, dili səlis və sadədir, həbs düşərgəsindəki işgəncə açıq şəkildə izah olunmur. Ancaq kitabın mövzusu, verdiyi mesaj bir uşağın başa düşməcəyi, başa düşsə də, qaldıra biləcəyi növdən deyil...